

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**100-річчю заснування
Донецького національного
технічного університету
ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ**

ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

**Матеріали
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

9–10 квітня 2020 року

**Покровськ
ДВНЗ «ДонНТУ»
2020**

Клименко Сергій. Ставлення української національної інтелігенції до режиму гетьмана П. Скоропадського.....	88
Комаринська Зоряна. Служив Україні та її народу.....	92
Кононов Ілья. Гуманистическая миссия Фёдора Романовича Дунаевского.....	96
Кругляк Мирослава. Какономіка в академічній сфері: виклик для інтелігенції	100
Кузіна Ксенія. Інженери Донбасу 1920-х рр.: стратегії «старих» фахівців у стосунках із більшовицькою владою.....	103
Куліков Олексій. Роль інтелігенції в системі української шкільної освіти й виховання.....	108
Кундеревич Олена. Етико-філософські погляди Дмитра Чижевського: досвід подолання «формалізму»	110
Лимонченко Вера. Человекობжие как принцип интеллигентского сознания.....	112
Ліщинська Ольга. Мистецька інтелігенція в сучасній українській візуальній культурі (на прикладі творчого портрету Ольги Петрової)	116
Липка Ольга. Інтелігенція у виховному процесі: приклад для наслідування чи камінь спотикання?.....	119
Макарова Алла. Григорій Сковорода і архетипи: концептуальний аналіз діяльності «на перспективу».....	123
Мельник Людмила. Проблеми формування національної еліти у творчості Т. Шевченка	126
Молчанова Ніна. Формування соціальної компетенції студентів з використанням інноваційних методів навчання	129
Пархоменко Марина, Бородачова Анастасія. Концепція правосвідомості в Україні.....	133
Parkhomenko Maryna. About the current state of state regulation in the sphere of social protection of a certain category of people.....	138
Polovin Serhii. Google Sites is an amazing application for would-be engineers.....	141
Процик Олександр, Сервачак Олена. Інноваційні методи формування професійної культури інженера.....	144
Романій Світлана. Фізична культура і спорт як соціокультурний феномен та компонент загальнокультурного розвитку студентів	149
Сафонік Лідія. «Інтелігент» й «інтелектуал»: питання розрізнення .	153

смыслів можна розробити також інтегрований курс професійного самовизначення, в якій духовні та життєві орієнтири враховуватимуться в першу чергу як творчо-практичні напрями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Микола Сидоренко, Володимир Троянський. Філософські ідеї Г. С. Сковороди і духовні проблеми гуманітаристики в Україні. *Наук. вісн. Чернівецького університету. Зб. наук. праць*. Вип. 726–727. Філософія. С. 154–158.
2. Троїцька Т. С. Едукаційно-методологічний потенціал «філософії серця» Г. Сковороди. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. Випуск 30. 2007. – С 23–31.
3. Ушкалов Л. В. Григорій Сковорода: семінарії. – Харків : Майдан, 2004. – 776 с.

Людмила Мельник

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ У ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

Становлення Української держави безпосередньо пов'язано з необхідністю вирішення проблеми забезпечення професійного, компетентного державного управління та ефективного здійснення влади.

Фактично, в Україні впродовж, більшості періодів історії власна національна еліта протягом багатьох століть зраджувала своїй нації. І навіть ті представники українського народу, які мали повне й неzapеречне право називатися національною елітою, не мали жодних прав і можливостей впливати на управління державою. Поняття «національної» не існувало для політичної еліти аж до здобуття Україною незалежності, тому процес становлення сучасної політичної еліти надзвичайно складний і болісний.

Процеси в Україні, – явища націоналізму та унітаризму, сепаратизму, партикуляризму та його наслідки: не розрізнення масами кращих і гірших кандидатів, нав'язування волі одних громадян та класів – іншим, зневага до політиків та парламенту, пріоритет у політиці змовницьких дій, подібні до процесів, які відбувалися в Іспанії на початку ХХ століття. Іспанський філософ Хосе Ортега-і-Гассет знаходить причини хронічного занепаду своєї країни та суспільства в їх історії. Великим недоліком він вважає відсутність у еліти інтелектуальної передбачливості, прозорливості, інтелігентності.

«...Відсутність «кращих» породила в «народі» столітню сліпоту. Він не розрізняє кращих і гірших. Тож коли на нашій землі з'являються привілейовані індивіди, «маса» не вміє зробити їх корисними і часто їх знищує... Найприкметніша риса суспільства без меншини є те, що я називаю селюцтвом» [1 с. 194].

У нинішніх умовах державотворення залишається важливо вивчення історії української політичної думки, а саме висвітлення питання ролі, бажаних рис, особливостей формування владних верств суспільства. Проте, звернення до історії необхідне не лише для виховання почуття національного патріотизму. Воно необхідне задля усвідомлення справжньої дійсності і постановки завдань, здійснених і таких, що вирішують проблеми. Як не дивно, і на сьогодні, крізь століття актуальними звучать слова Т. Шевченка «Коли ми діждемося Вашингтона з новим і праведним законом?!».

У своїй знаменитій поемі «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє» (1845) Т. Шевченко звертається до земляків, українського панства, із закликом до братерської любові, до необхідності відродження їх як провідників українського народу:

«Схаменіться, недолуди,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтесь!» [2, с. 287].

Т. Шевченко дорікає українській еліті за зраду своєї багатовікової, самобутньої культури. Не потрібно переймати іноземні ідеї, механічно переносячи їх на український «грунт», а треба знати свою історію, свою культуру, своє коріння. Проте, мислитель закликає, не лише обмежуватися своїм, а що потрібно також із інших культур брати те, що має загальнолюдський зміст:

«Нема на світі України,
Немає другого Дніпра
А ви претесе на чужину
Шукати доброго добра...
Учітесь, читайте
І чужому навчайтесь
Й свого не цурайтесь...» [3, с. 287].

У ранній творчості Т. Шевченко звертається до минувшини, ідеалізуючи козацьку Україну, в якій «запорожці вміли панувати», оскільки

сучасність не задовольняла його. І своєю літературно-художньою творчістю поет повернув українському народу пам'ять його історії, адже жодні наукові дослідження (про це можна говорити з усією упевненістю) не мали такого впливу, як його історичні поеми, драми, вірші, живописні картини тощо. У них автор «Кобзаря» говорив про славу народу й недоліки гетьманського правління, минулу козацьку вольницю, оспівував народних месників, їх боротьбу проти феодально-кріпосницького і національного гніту, показував етнічну і культурну самобутність українського народу, його невід'ємне право на вільний, суверенний державний розвиток. Т. Шевченко оспівує козацтво, для того щоб нагадати українцям запорозькі демократичні традиції. Він ніби намагається викликати у своїх сучасників прагнення розпочати визвольну боротьбу за відродження України, її слави.

Але й тоді, у часи Гетьманської України (котра була взірцем державного правління для Т. Шевченка), мислитель намагається знайти і зрозуміти причини, що привели до такого тяжкого становища український народ.

В поемі «Гайдамаки» (1841) однією з головних причин такого стану він називав внутрішній розбрат і чвари:

«Отаке-то було лихо
По всій Україні!
Гірше пекла...А за віщо,
За що люде гинуть?
Того ж таки батька, такі ж діти, -
Жити та брататься,
Ні, не вміли, не хотіли,
Треба роз'єднатися!
Треба крові, брата крові,
Бо заздро що в брата
Є в коморі і на дворі,
І весело в хаті.

«уб'єм брата! Спалим хату!» –
Сказали, і сталось» [4, с. 103].

Однак найвагомішою причиною такої долі українців, вважає письменник, була втрата національної еліти, котра в гонитві за багатством, готова були знехтувати долею земляків. Він писав у комедії

«Сон» (1844):
«Україно! Україно!
Оце твої діти,
Твої квіти молодії,
Чорнилом политі,
Московською блекотою
В німецьких теплищах

Заглушені!.. Плач, Україно!

Бездітна вдовице!» [5, с. 216].

У вірші «Юродивий» мислитель згадує Дж. Вашингтона. Дж. Вашингтон виступає у мислителя символом нового характеру національного провідництва, оснований на «новому», «праведному» законі. Національна еліта без деспотичної влади над співгромадянами, котрі мають рівні права в діючому законі, як і еліта, – ось ідеал політичних провідників в розумінні Т. Шевченка.

Отже, національна еліта України має формуватися, на думку Т. Г. Шевченка, із людей вольових, сильними духом, котрі будуть відстоювати інтереси нації, служити в ім'я Вітчизни. Справжня національна еліта, вважає поет, не владарює, а керує народом з його добровільної згоди

ЛІТЕРАТУРА

1. Ортега-і-Гассет Х. Безхребетна Іспанія. К. : Основи, 1994. – 420 с.
2. Шевченко Т. І мертвим і живим і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє // Шевченко Т. Зібр. тв.: У 5 т. – К., 1984. – Т. 1. С. 286–293.
3. Шевченко Т. І мертвим і живим і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє // Шевченко Т. Зібр. тв.: У 5 т. – К., 1984. – Т. 1. – С. 286–293.
4. Шевченко Т. Гайдамаки // Шевченко Т. Зібр. тв.: У 5 т. – К., 1984. – Т. 1. – С. 65–129.
5. Шевченко Т. Сон (у всякого своя доля) // Шевченко Т. Зібр. тв.: У 5 т. – К., 1984. – Т. 1. – С. 204–217

Ніна Молчанова

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

У статті фрагментарно представлено педагогічний досвід використання інноваційних методів навчання. Автор пропонує можливі завдання для вивчення теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни «Соціологія» з метою формування соціологічного мислення студентів.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що особливістю сучасного суспільства є його нестандартність, нестабільність, вибуховість, непередбаченість його подальшого розвитку. І завданням соціології сьогодні є навчити студентів жити й діяти у складному і